

§ 501

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Kati Juvan ym. valtuustoaloitteesta koskien koristepensaiden ja puistopuiden kartoittamista ja nimeämistä nimikyltein

HEL 2019-006608 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin, ja erityisesti kantakaupungin, vanhat puut ja pensaat ovat lajistollisesti ja historiallisesti arvokkaita. Aloitteessa toivotaan kasvien kyltitystä ja nettikartan laatimista puistojen kasveista, jotta asukkaiden ja matkailijoiden tietämys puistokasvillisuudesta lisääntyisi. Kaupunkiympäristön toimiala on tietoinen Helsingin puistokasvillisuuden arvosta ja merkityksestä ja on monin tavoin edistänyt sekä kaupunkilaisten tietoisuutta kasveista että lajistollisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokaiden puu- ja pensasyksilöiden säilymistä.

Helsingin rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus (2009) kuvaa periaatteet Helsingin julkisten ulkotilojen istutetun kasvillisuuden käytölle. Linjausta laadittaessa tehtiin laaja taustaselvitys Helsingin rakennettujen viheralueiden kasvillisuudesta ja sen historiasta (Vaahteran varjossa, syreenin tuoksussa). Helsingin muun muassa useita kymmeniä kaupungin teettämiä puistojen kasvillisuusinventointeja ja Helsingin viheralueiden kasvillisuutta käsitteleviä tutkimuksia ja selvityksiä esimerkiksi koristeomenapuista, syreeneistä, lehmuksista, lehtipuista ja Helsingin kasvilajiston historiasta.

Taustaselvityksessä todettiin, että Helsingin katu- ja viheralueiden istutettu kasvillisuus on omaleimaista, monipuolista ja historiallisesti kerroksellista. Helsingissä on sen pitkän historian ja muun muassa aiempien kaupunginpuutarhureiden määrätietoisen toiminnan jäljiltä edelleen jäljellä suuri valikoima nykyään harvinaista puu- pensas-, perenna- ja sipulikasvilajistoa. Taustaselvityksessä korostettiin Helsingin puistojen puiden ja pensaiden kulttuurihistoriallista merkitystä ja tiettyjen kasvilajien ja -lajikkeiden roolia osana tunnistettavaa helsinkiläistä kaupunkikuvaa.

Rakennettujen viheralueiden kasvien käytön linjaus (Kasvit ovat kaupungin vaatteet, 2009) pohjautuu ymmärrykseen ja tietämykseen Helsingin puistojen puiden ja pensaiden merkityksestä osana Helsingin kulttuurihistoriaa ja identiteettiä. Linjauksen viisi yleislinjausta esittää laajat ja pysyvät kasvien käytön periaatteet rakennetuille viheralueille

Helsingissä. Niiden tavoitteena on kohottaa kasvillisuuden asemaa ja merkitystä Helsingin julkisessa kaupunkitilassa ja auttaa vaalimaan Helsingin kasvien käytön rikasta perinnettä ja edelleen monipuolistamaan sitä. Linjauksokohdan ”Kasvillisuuden arvostuksen lisääminen päätöksenteossa” mukaan tiedotuksella lisätään asukkaiden kiinnostusta puistoja ja kasvillisuutta kohtaan, jotta kaupunkilaiset voivat tuntee ylpeyttä oman kotikaupunkinsa ominaispiirteistä. Jatkotoimenpiteeksi on kirjattu, että ”tiedotusta Helsingin viheralueiden kasvillisuudesta lisätään. Nettisivujen kasvillisuustietoja täydennetään. Uutta tiedostusmateriaalia Helsingin puista ja muusta puistokasvillisuudesta kehitetään. Puistokävelyjä jatketaan osana valistus- ja asiantuntijatoimintaa”.

Puistokasveja koskeva tiedotus

Kasvien käytön linjauksen taustaselvityksen koottujen aineistojen pohjalta Laiturin näyttelytilassa toteutettiin 2011 laaja Helsingin puistokasvillisuutta käsitellyt näyttely ”Helsingin historiaa puistojen kertomana”. Näyttely löytyy netistä verkko-osoitteesta kasvitkaupunginvaatteet.fi.

Helsingin puistoilla on ollut Facebookissa vuodesta 2010 oma sivusto (facebook.com/puistot). Sivustolla on syyskuussa 2019 7 500 seuraajaa. Sivustolla mm. esitellään puistokasveja, usein niiden kukinta-aikaan, mainostetaan kaupunkiympäristön toimialan puistokävelyjä ja kerrotaan puistojen muista tapahtumista. Jakojen kautta yksittäisellä kukintatiedotteella saattaa olla yli 30 000 lukijaa. Facebookin puistot -sivustolla oli vuosina 2012 - 2015 myös kaksi Helsingin puistoa esittelevää kirjoitussarjaa, ”Kukassa nyt!” ja ”Tunne puut!”.

Vuonna 2013 avattu Vihreät sylit. Kävelyretkiä Helsingin puistoihin (vihreatsylit.fi) on kaupunkiympäristön toimialan puistosivusto. Sivustolla esitellään yli sadan puiston historiaa ja kasvilajistoa. Kasvillisuudeltaan erityisen rikkaista puistoista (esimerkiksi Meilahden arboretum, Niskalan arboretum ja Leninipuisto) on tehty sivustolle myös sähköiset kasvikatat, joiden sisältöä ja ominaisuuksia ollaan edelleen kehittämässä. Sivustolle on myös koottu Facebookissa julkaistuja kasviartikkeleita. Sivusto on kolmikielinen: suomi, ruotsi ja englanti. Sivustolla on noin 50 000 käyntiä/vuosi.

Helsingissä on järjestetty opastettuja puistokävelyjä jo vuodesta 2003. Kaikkien puistokävelyjen kantavana teemana ovat puistokasvit. Vuosittain kävelyillä on 1200 - 1400 osallistujaa. Vuonna 2019 puistokävelyjä oli 11 kappaletta eri puolilla kaupunkia. Puistokävelyistä tiedotetaan laajasti mm. kirjastoissa jaettavassa Luontoretikikalenterissa ja puistojen Facebook-sivulla.

Nykyteknologia mahdollistaa uudenlaisia tapoja tehdä julkista ulkotilaa esittelevää tiedotusmateriaalia asukkaille ja matkailijoille. Audio-opas-

tusten tekemiseksi Helsingin merkittäviin kasvipuistoihin kaupunkiympäristön toimialalla on olemassa sekä tekniset että sisällölliset valmiudet.

Helsingin kaupungin puurekisteri

Helsingin kaupungilla on käytössään puurekisteri. Helsingin katupuut ovat puurekisterissä melko kattavasti, mutta Helsingin yli 200 000 puistopuusta puurekisteriin on toistaiseksi viety noin 23 000 puistopuuta. Puurekisterissä on syyskuussa 2019 yhteensä 51 000 katu- ja puistopuuta, jotka edustavat 485 puulajia tai -lajiketta.

Kaupungin puurekisterin tietoja avattiin toukokuussa 2019 avoimen datan rajapintapalveluna. Avoimena datana löytyy puurekisterissä olevien puiden lajitieto, kokoluokka ja istutusvuosi, jos se on tiedossa. Koko puurekisteriä ei ole tarkoitus avata yleisölle, sillä sen sisältö on rakennettu ensisijaisesti palvelemaan puita koskevaa päätöksentekoa ja puuomaisuuden hallinnointia.

Helsingin pensaita tai ruohovartisia kasveja ei ole sähköisissä rekistereissä. Yksityiskohtainen tieto Helsingin viheralueiden puu-, pensas- ja perennalajistosta perustuu uudempien puistojen osalta puistosuunnitelmiin ja vanhojen puistojen osalta kasvillisuusinventointeihin, joita kaupunki on teettänyt parin viime vuosikymmenen aikana yhteensä noin 50 puistosta. Merkittävien kohteiden kasvillisuusinventoinnit löytyvät kaupungin julkaisusarjasta.

Puistojen opastaulut ja kasvien nimikyltit

Kasvillisuudeltaan monipuolisissa puistoissa on opastauluja, joissa esitellään puistoa ja sen kasvilajistoa. Kasviesittelyjä sisältäviä opastauluja on muun muassa Alppiruusu- ja Meilahden arboretumissa ja sen ruusutarhassa, Niskalan arboretumissa ja Leninipuistossa. Opastaulujen QR-koodit johdattavat kävijän tarvittaessa vihreiden syylien eri kieliversioihin. Opastaulujen tiedostot löytyvät pdf-muodossa myös vihreät-syyliet-sivustolta.

Opastaulujen lisätarve on tiedostettu, ja uusia opastauluja on tehty ja vanhojen sisältöjä päivitetty. Uusia opastauluja on tulossa mm. Vuosaaren huipun virkistysalueelle, Myllypuron Alakivenpuistoon ja Alppikylän Nyyttipuistoon, joissa kerrotaan myös kohteen kasvillisuudesta.

Muutamissa Helsingin puistoissa kasveilla on nimikyltit. Nimikylttejä on toistaiseksi laitettu puistoihin, jotka ovat kasvilajistoltaan erityisen rikkaita ja jotka sijaitsevat alueilla, joiden virkistyskäyttöpaine ei ole erityisen suuri. Näissä puistoissa on kokeiltu erilaisia nimikylttivaihtoehtoja, joista toimivimmaksi ovat osoittautuneet roikkuvat kyltit.

Kasvilajistoltaan rikkaassa ja kasvimaailman moninaisuuteen keskittyvässä Meilahden arboretumissa ja sen ruusutarhassa on kaikissa puissa ja pensaissa nimikyltit. Nimikylteissä kerrotaan kasvin heimo, tieteellinen nimi, suomen- ja ruotsinkielinen nimi, sekä ruusulajikkeista myös kyseisen lajikkeen syntyvuosi, jos se on tiedossa. Myös Talvipuutarhan ruusutarhassa on ruusulajikkeiden nimikyltit. Nimikylttejä laitetaan syksyn 2019 aikana myös Leninipuistoon, jossa opastaulussakin esitelyihin, maisemallisesti näyttävimpiin ja lajistollisesti kiinnostavimpiin puuyksilöihin tulee nimikyltit.

Yhteenveto

Helsingin puistokasvillisuuden ainutkertaisuus, kiinnostavuus ja kulttuurihistoriallinen arvo on tiedostettu hyvin kaupunkiympäristön toimialalla. Se on myös edistänyt monin tavoin kaupunkilaisten ja matkailijoiden tietämystä puistojen kasvilajistosta ja sen erityispiirteistä Helsingissä. Asukkaiden kasvaneesta kiinnostuksesta puistojen kasvillisuutta kohtaan kertovat esimerkiksi kymmenien tuhansien asukkaiden käynnit muun muassa Roihuvuoren Kirsikkapuistossa ja Alppiruusuopuistossa niiden kukinta-aikaan.

Aidatuissa kasvitieteellisissä puutarhoissa, joiden ensisijainen tehtävä on tieteellinen toiminta sekä kasvien ylläpitäminen ja niiden esitteleminen, kaikki kasvit on perinteisesti kyltityt. Näin on tehty myös Helsingin yliopiston kasvitieteellisessä puutarhassa Kaisaniemessä ja Kumpulassa. Julkiset viheralueet on kuitenkin tarkoitettu ensisijaisesti virkistykseen, eikä kasvien runsas kyltittäminen ole välttämättä esteettisesti miellyttävää. Lisäksi nimikylttien ylläpito on ilkeästä johtuen osoittautunut työlääksi, joten toistaiseksi nimikylttien kiinnittäminen puihin ja pensaihin on rajoittunut kasvilajistoltaan erityisen mielenkiintoisiin kohteisiin, joiden ensisijainen attraktio liittyy kasvikauneuteen ja joissa ei juuri ole muita toimintoja.

Tietoa puistojen kasvilajistosta voidaan välittää asukkaille ja matkailijoille muillakin tavoilla kuin nimikylteillä. Kaupunkiympäristön toimiala on tietoinen kasvitiedottamisen tarpeesta ja mahdollisuuksista yleisen kasviymmärryksen ja puistokasvillisuuden arvostuksen lisääjänä, ja etsii aktiivisesti uusia tapoja välittää asukkaille tietoa Helsingin puistojen kasvilajistosta.

Tiedotustarve puistoista ja viheralueista on pysyvä ja koko ajan kasvava. Helsingin puistot ja viheralueet ja niiden kasvillisuus voivat olla kaupungin viestinnässä siinä arvossa, joka niille asukkaiden hyvinvoinnin edistäjänä ja Helsingin tunnistettavan kaupunkikuvan muodostajana kuuluu.

Linkit selvityksiin ja sivustoihin:

Postiosoite

PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunkiymparisto@hel.fi

Käyntiosoite

Sörnäistenkatu 1
Helsinki 10
<https://www.hel.fi/>

Puhelin

09 310 1691

Faksi**Y-tunnus**

0201256-6

Tilinro

F106 8000 1200 0626 37

Alv.nro

F102012566

08.10.2019

Asia/11

https://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/2009/kasvien_kayton_taustaselvitys_10_2009.pdf

https://www.hel.fi/hel2/hkr/julkaisut/2009/kasvien_kayton_linjaus_11_2009.pdf

<https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/2006/pihasyreenit.pdf>

https://www.hel.fi/static/hkr/julkaisut/Koristeomenapuu_julkaisu051207.pdf

<http://www.kasvitkaupunginvaatteet.fi/>

<https://vihreasyliit.fi/>

<https://www.facebook.com/puistot/>

<https://patsaspuhuu.fi/>

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi
Elina Nummi, projektipäällikkö, puhelin: 310 38475
elina.nummi(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Kati Juvan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Valtuutettu Kati Juva ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet 5.6.2019 seuraavan valtuustoaloitteen:

"Helsinki ja erityisesti kantakaupunki on täynnä monenlaisia koriste-
pensaita ja eksoottisia puita. Osa on hyvinkin vanhoja, kuten ainakin
satavuotias rusokirsikka (*Prunus sargentii*) Oopperan kulmilla Töölön-
lahdella. Nämä pensaat ja puut ovat olennainen osa Helsingin historiaa

– esimerkiksi syreenit tulivat tänne Suomenlinnan venäläisen varuskunnan myötä – mutta niitä tunnetaan huonosti.

Sibeliuspuistossa kasvaa katsuroita (*Cercidophyllum japonicum*), punatammia (*Quercus rubra*) ja pyökkejä (*Fagus sylvatica*) ja lähialueilla on yhteensä seitsemän eri poppelilajia. Havupuista esimerkiksi hemlokkeja kasvaa Alppipuistossa (lännehemlokki *Tsuga heterophylla*), Vallilan puistossa (japaninhemlokki *Tsuga diversifolia*) ja Sibeliuspuistossa (kanadanhemlokki *Tsuga canadensis*).

Monet koristepensaat ja -puut ovat myös tosi näyttäviä erityisesti keväisin, ja oudonnäköiset havupuut ikivihreinä ilahduttavat meitä ympäri vuoden. Sekä kaupunkilaiset että matkailijat ovat niistä kiinnostuneita, mutta harva tietää niiden nimiä ja alkuperää.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että kaupunginhallitus selvittää mahdollisuutta laittaa ainakin osaan näistä pensaista ja puista nimikyltin, jossa kerrotaan puun/pensaan suomenkielinen, ruotsinkielinen ja tieteellinen nimi ja mahdollisesti sen istutusaika. Nimikylttejä laajemmin nettiin voisi laatia karttapohjan, josta kävisi ilmi näiden pensaiden ja puiden sijainti nimineen, ja siihen yhteyteen voisi rakentaa myös tietolaatikoita näiden alkuperästä. Lisäksi kaupunkilaisille ja matkailijoille voisi järjestää opastettuja puistopuukierroksia."

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 10.10.2019 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Satu Tegel, suunnitteluasiantuntija: 310 38406
satu.tegel(a)hel.fi
Elina Nummi, projektipäällikkö, puhelin: 310 38475
elina.nummi(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Kati Juvan aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano